

CAPUT IV.

De Primatu Divi Petri

1. Christus igitur, qui perpetuam, ac semper unam esse volebat Ecclesiam suam, ex Apostolorum collegio sumpsit Simonem Petrum, quem Ecclesiae Caput, ac Principem, centrumque unitatis constituit. Sunt enim ea de re clara, et perspicua Evangelii loca, ac primo (1) quidem, *Matthaei cap. XVI.* constat Jesum Christum ab omnibus Apostolis petuisse, quem putarent esse Filium hominis, solum vero Petrum praesentibus aliis respondisse: *Quia tu es Christus Filius Dei vivi; tunc vero Christum ad Petrum dixisse: Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in coelis est, et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc Petram aedificabo Ecclesiam meam..... Et tibi dabo claves regni coelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis. Et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis.* En igitur in Petro ecclesiastice potestatis exordium, Ecclesiaeque initium, ac fundatum; idque fit a Christo Servatore tam magnifice, ac splendide, ut omnes intelligent, quantum ipse esset de hac Petri auctoritate sollicitus. Nam primum confessionem postulat, deinde Simonem, qui eam emiserat, Beatum vocat, eumque Ecclesiae petram, ac fundatum constituit, eique claves Regni caelorum, et omnia solvendi, ac ligandi potestatem attribuit. Sola nominis mutatio magnum aliquid, atque excellentiam Divi Petri significat. Notum est, hanc veteribus, praesertim in Oriente, fuisse consuetudinem, ut propter singularem aliquem, ac memoria retinendum eventum novum hominibus nomen attribuerent. Hujus rei in Veteri Testamento Deus exempla dedit in Abram, et Jacob, quorum nomina in

(1) Schelstrate, *Antiquitas Ecclesiae Dissertationibus monumentis ac notis illustrata.* Dissertatio secunda cap. VI act. II.

Abraham, et Israel convertit, ut alterum magnae multitudinis patrem, alterum potentem erga Deum significaret: *Genes. cap. XVII. v. 5. et cap. XXXII. vers. 28.* Insuper ipse Salvator non tantum Ecclesiae suae petram, ac fundamentum vult esse Petrum, sed ei etiam in eadem oratione concedit claves Regni coelorum, et ligandi, ac solvendi potestatem, quae in coelo rata haberetur. Ac per claves profecto (1) ipsam Dei potentiam, qua nulla major esse potest, in Sacris Scripturis significari constat, et cum venturum Dei Filium praedicit Isaías, per has claves ejus exprimit potestatem his verbis: *Et dabo, Isaías cap. XXII. v. 22. clavem domus David super humerum ejus; et aperiet, et non erit qui claudet, et claudet, et non erit qui aperiet.* Iisdem prope verbis usus est Christus, ut exprimeret potestatem, quam Petro daturus erat, et tibi dabo, inquit, claves regni coelorum, et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis. Ergo easdem illas claves, quas Christus a Patre acceperat, ut clauderet, et aperiret, Petro concessit, ut ligaret et solveret, iisque significavit eamdem potestatem, qua ipse praeditus erat, eam se collaturum in Petrum.

II. Per hanc sane clavium (2) traditionem summam Petro fuisse tributam in Ecclesia universa potestatem, Patrum sententia est. Sic missis caeteris, quos in re notissima piget describere, docent Tertullianus, *Scorpia. cap. X.* Cyprianus, *epistola 75. ad Jubajanum;* Optatus Milevitanus, *de Schismate Donatistarum lib. VII. pag. 150. edit. Paris;* Leo M. serm. IV. cap. 5. Neque suas tantum claves, sed suum etiam nomen Simoni dedit Salvator, cum eum petram, seu Cepham appellari voluit. Vera enim, et praecipua Ecclesiae petra, ac fundamentum ipse Christus est; et tamen Simoni tribuit hoc nomen, et vero tribuit, ut illud ipsum praestet officium, quod Christi est, scilicet ut ejus vices in terris gerat, ac fundamentum sit, in quo

(1) Vide Weissenbach, *Nova forma Theologiae Biblicae;* Widenhofer, *Scriptura potemica demonstrata.*

(2) Vide Ballerium, *De vi ac ratione Primatus Romani Pontificis.*

Ecclesia aedificari debebat. Nam vocabulum illud *Cepha*, seu petra necessario referendum est ad ipsum Petrum, cuius paulo ante meminerat Christus, non ad eumdem Christum, cuius nulla mentio facta fuerat. Cum enim ab eo dictum est: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam*, nullus suisset nexus, et colligatio verborum, si prior petra de Petro, altera de Christo inteligeretur. Immo vero mirum in modum confirmant, et extollunt Petri principatum, qui ut ejus auctoritatem imminuant Christum esse ajunt, non Petrum Ecclesiae fundatum. Quis umquam Catholicorum negavit, Jesum Christum esse caput invisible Ecclesiae, ejusque fundatum, lapidemque angularem? Sed cum ipse ad Patrem redire, atque in terris Ecclesiae praeficere deberet unum visibile caput, ipsas suas claves, ipsum suum nomen, ipsum suum officium, et potestatem transtulit in Petrum, ut ostenderet, eum esse Ecclesiae caput, ac principem, quem ad Patrem rediens sui loco in terris relinquebat. In eo Matthei loco, ubi Christus ait: *Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam*: vocabulum illud *petrae* sine dubio referendum est ad Petrum, cuius mentio facta fuerat, cui Salvator nomen immutaverat, cuius laudaverat confessionem, quem Beatum praedicaverat, cui promiserat claves Regni Coelorum, et amplissimam ligandi, ac solvendi potestatem. Quod autem haec verba: *Tu es Petrus* ec. de Principe Apostolorum intelligenda sint, aperte evincitur ex primitivae Ecclesiae Patribus, inter quos Tertullianus, libro de *Praescriptionibus*, sic habet: *Latuit aliquid Petrum aedificandae Ecclesiae petram dictum?* Origenes *homilia V. in Exodum*: *Vide magno illi Ecclesiae fundamento, et petrae solidissimae, super quam Christus fundavit Ecclesiam.* Divus Cyprianus, epistola ad Quirinum: *Petrus, quem primum Dominus elegit, et super quem aedificavit Ecclesiam suam.* Sanctus Hilarius, in cap. XVI. Matthei: *O in nuncupatione novi nominis felix Ecclesiae fundatum, dignaque aedificatione illius Petrae!* Sanctus Epiphanius in *Ancorato*: *Talem oportebat, inquit, esse primum Apostolum petram il-*

lam solidam, super quam Ecclesia Dei aedificata est. Sanctus Pacianus Barcinonensis Episcopus, *Epistola tertia ad Symphorianum*: *Ad petram, inquit, locutus est Dominus, ad unum ideo, ut unitalem fundaret ex uno.* Et Divus Hieronymus epistola 57. ad Damasum Papam, agens de Cathedra Petri; *Super illam petram, inquit, aedificatam Ecclesiam scio.* Divus Augustinus contra partem Donati, dicit item de Petri successoribus: *Haec est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portae.* Recte antem Cyprianus Alexandrinus in *Evangelium Joannis lib. II. cap. 12. edit. Paris. 1658.* observat, quod ideo Christus pleno mysterii nomine Petrum appellari voluit, vocabulo ipso commodo significans, quod in eo tamquam in *Petra, lapideque firmissimo suam esset aedificaturus Ecclesiam.* Theologorum vero, qui illum Matthei locum de Petro Apostolorum Principe intelligendum defendunt, pene infinitus est numerus. Consule, praeter ceteros, Vincentium Gottum, *La vera Chiesa di Cristo contro Giacomo Picenino* tom. 2. part. 1. pag. 18. seq. edit. Mediolani 1734; Mamachium, *Origin. et Antiq. Christian.* lib. 4. par. 2. § 5. tom. 5 pag. 282; et Vincentium Lupolum, olim Episcopum Telesensem, *Juris Ecclesiastici praelectiones* tom 1. cap. 4 § 3. pag. 88 edit. Neap. 1777. Insuper cum Christus (1) ter interrogasset Petrum, Joannes cap. XX. v. 15. et seqq. num se ipse diligenter plus his, respondissetque idem Petrus, *Domine tu scis quia amo te, semel, atque iterum inquit, pasce agnos meos; postremo cum eum angi, perturbarique animadverteret, quasi ipse de ejus amore dubitaref, non agnos modo, quos ei antea commiserat, sed et oves ab eodem regi voluit, pasce, inquit oves meas.* Quibus quidem verbis Petro fuisse a Christo commissam curam, et praefecturam universi gregis, hoc est, totius Ecclesiae, eumque ejus caput, et principem fuisse constitutum, Patrum omnium concors sententia est. Neque enim ambigi posset, quin ille, qui a Deo jussus est pascere, hoc est regere, non tantum agnos, sed etiam oves, ex quibus

(1) Ballerini, *De vi ac ratione Primatus Romani Pontificis* caput VII.

omnibus Ecclesia conficitur, ipsius Ecclesiae caput, princeps, moderator esse debeat. Ac multi quidem Apostoli, in primisque Jacobus, et Joannes aderant, cum Christus verbis illis alloquutus est Petrum, et tamen uni Petro dixit: *pasce agnos meos, pasce oves meas.* Quod manifesto argumento est, singulare quidquam tributum fuisse Petro, quod ei cum ceteris Apostolis commune non esset, neque his cum eo datam potestatem parem. Quamquam igitur etiam reliquis Apostolis sit a Jesu Christo credita Ecclesiae cura, et administratio, tamen ea res ita ipsis commissa est, ut unus Petrus omnium esset caput, ac princeps, centrumque unitatis.

III. Sunt haec illustriora (1) Evangelii loca, quae Petri Principatum ostendunt: sed et alia etiam, eaque perspicua Salvator dedit ejusdem suae voluntatis argumenta. Nam pro se tantum, ac Petro census didrachma solvi jussit; (Matth. cap. XVII. v. 23.) solus Petrus una cum Domino super aquas ambulat; (Matth. cap. XIV. v. 28.) unam ejus navem Christus concendit, ex qua populum docet; (Lucas c. V. v. 5.) eaque uni nunciat fore capientem homines; ei Christus ante reliquos Apostolos post resurrectionem apparet; (Lucas c. XXIV. v. 34.) et quamquam primum mulieribus sese videndum praebuisset, tamen Apostolis tantum post apparitionem, testimonianque Petri certa ejus rei fides est; denique soli Petro Christus mortem praenunciavit, et vero mortem crucis (Joannes cap. XXI. v. 18. et 19.), ut quemadmodum ei suum nomen indiderat, et officium imposuerat, ita sibi eundem mortis societate conjungeret. Quid quod a reliquis Apostolis distinguitur, ut ejus pateat distincta dignitas, et potestas? Primus demonstrat, alium esse subrogandum Apostolum Judae proditoris loco; (Act. Apost. cap. I. v. 15 et seqq.) primus in Concilio loquitur, eaque praeest, atque in ea quaestione de Mosaicae Legis caeremoniis, quid facto sit opus, ceteris ostendit, eiusque sententiam Divus Jacobus, ac reliqui omnes sequuntur; (Act.

(1) Roskovany, *De Primatu Romani Pontificis* caput VIII.

Apost. c. XV. v. 7.) primus item, praesente Joanne, mirabiliter sanato clando Jesu Christi potentiam, si leque veritatem explicat, docetque populum universum, Christum, quem Judaei interfecerant, verum esse Dei Filium. (Act. Apost. cap. III. v. 6. et seqq.) Neque minus digna observatu sunt caetera, quae in Sacris Scripturis continentur. Petrus nimurum post acceptum Spiritum Sanctum primus Evangelium nunciat, ejusque sermone tria milia hominum Jesu Christi Fidem amplectuntur; (Act. Apost. cap. II. v. 14. et seqq.) monitus divino viso ethniciis Evangelium praedicat, quod Judaeis praedicaverat, atque illos etiam in societatem recipit Christianorum; (Act. Apost. c. X. v. 1. et seqq.) tamquam summus, divinusque Iudex Ananiae, et Saphirae fraudem agnoscit, ac damnat, atque adversus eos Dei judicium denunciat, ut poena duorum hominum sit doctrina multorum; (Act. Apost. cap. V. v. 4. et seqq.) Ecclesias universas lustrat, tamquam omnium caput et moderator; (Act. Apost. cap. IX. v. 52.) priore plerumque loco in Evangelii, et in Actis, Epistolisque Apostolorum nominatur, atque omnium nomine tamquam eorum caput, princepsque loquitur; denique cum carceribus detineretur, pro eo preces ab universa Ecclesia fundebantur. (Act. Ap. cap. XII. v. 5.) Ante hoc tempus vitae periculum adiverat, postque etiam lapidibus obrutus fuerat Stephanus; ac Jacobus in eumdem conjectus, et deinceps imperfectus fuerat, haud tamen in illo utriusque discriminis ad Deum legimus missas preces, quae pro Divo Petro sine intermissione a tota Ecclesia mittebantur. An non id claro argumento est, valde interesse, num membrum unum, an caput in discriminis versetur? In hac rerum luce quis non videt, Petro a Jesu Christo Apostolici Collegii Principatum fuisse datum, eumque Caput, et Moderatorem totius Ecclesiae constitutum?

IV. Infiniti essemus si quae in gratiam Primatus Divi Petri supra alios Apostolos scripsere SS. Patres, ea universa colligere vellemus. Plurima testimonia in unum collegere Coccius in *Thesauro*, et Bellarminus *Lib. 4. de*

Romano Pontifice cap. 25. Pauca dumtaxat, et illustriora, tum ex Graecis, tum ex Latinis hic seligemus. Origenes hom. II. de diversis, appellat S. Petrum, Summum Apostolorum verticem. Et in caput 6. Epistolae ad Romanos ait, summam rerum de pascendis ovibus Petro traditam fuisse, et super ipsum, velut super petram fundatam esse Ecclesiam. Eusebius, lib. II. Historiae Ecclesiasticae cap. XIV. Petrum vocat fortissimum, et maximum inter Apostolos, et virtutis merito reliquorum omnium Principem, et Patronum. S. Basilius, ad caput secundum Isaiae: Illico inquit, per hanc vocem, Petrus, intelligimus Jonae filium, qui fuit ex Bethsaida, qui ex Piscatore in Apostolatus ministerium vocatus est. Qui quoniam fide praestabat, Ecclesiae aedificationem in seipsum recepit. Sanctus Joannes Chrysostomus, Homilia 2. de Poenitentia, in Psalmum quinquagesimum: Columna illa Ecclesiae, inquit, illa Fidei basis, illud Apostolici chori caput, Petrus, an non semel et iterum, et tertio Dominum abjuravit. Sanctus Epiphanius, Haeresi 59: Princeps Apostolorum Petrus, inquit, qui quidem, solidae petrae instar, nobis extitit, cui velut fundamento Domini Fides innititur: supra quam, Ecclesia modis omnibus extracta est. S. Cyrillus Alexandrinus lib. 12. in Joannem. Prae aliis, inquit, emicat ille caeterorum Caput, ac Princeps, et ait, Tu es Christus Filius Dei vivi. Tertullianus in Scorpiano cap. 10. adversus Gnosticos: Si, inquit, adhuc clausum putas coelum, memento claves ejus hic Dominum Petro, et per eum Ecclesiae reliquisse. S. Cyprianus Epistola 55 Petrus, inquit, super quem aedicata ab eodem Domino fuerat Ecclesia, unus pro omnibus loquens, et Ecclesiae nomine respondens. S. Optatus Lib. 2. contra Parmenianum: Igitur, inquit, negare non potes, scire te in urbe Roma, Petro primo Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus; unde et Cephas appellatus est. S. Ambrosius in cap. 12. Epistolae secundae ad Corinthios, Primum, inquit, non accepit Andreas, sed Petrus. S. Augustinus sermone 13. de verbis Domini num. 76 dicit, Petrum in Apostolorum ordine primum esse, Ecclesiae unicae typum, et unum respondisse pro omnibus. Et addit: Idem ergo Pe-

trus a petra cognominatus Beatus. Ecclesiae figuram portans, Apostolatus principatum tenens. S. Hieronymus Lib. I. ad Jovinianum cap. XIV. Inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto, schismatis tollatur occasio. S. Leo Serm. 5. de Assumptione ad Pontificatum: De toto, inquit, mundo unus Petrus eligitur, qui et universarum gentium vocationi, et omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiae Patribus praeponatur: ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit et Christus.

V. Insuper cum persuasum (1) haberent Petri Successores, hunc Apostolum eadem in cathedra sedere, Ecclesiae totius tractare clavum, neque ab ejus gubernatione unquam desistere; hac laetissima persuasione freti, haberi se voluerunt quasi Vicarios, qui suam illi operam commodarent. Ita certe sentiebat Siricius, cum Epistola prima ad Himerium n. 1. scripsit: Portamus onera omnium qui gravantur, quin immo haec portat in nobis Beatus Apostolus Petrus, qui nos in omnibus, ut confidimus, administrationis suae protegit et tuctur haeredes. Pluribus modis agere se Petri personam ejusque partes sustinere, et quidquid in se laudandum est, totum id illius esse testificatur Leo coram his, qui ad ordinatiois suae diem anniversarium convenerant. Modo ergo ait: Serm. 2. c. 2. manet dispositio veritatis, et Beatus Petrus in accepta fortitudine petrae perseverans, suscepta Ecclesiae gubernacula non reliquit. Sicuti Petrus Ecclesiam, et gubernavit vivens, et morte sua illustravit, hanc ob rationem, majoribus nostris ita ab omni aevo persuasum fuit, ut Romanam Sedem soleant, locum Petri, Sedem Petri, Sedem Apostoli, atque in primis, Sedem Apostolicam nuncupare. Neque recens esse Apostolici nomen, quo Ecclesiae preces designant eum, qui Apostolicam Sedem tenet, probatur testimonio Innocentii, qui epist. 15. n. 2. Rufo Thessalonicensi Episcopo vices suas per Illyricum delegans, ait: Lectissimae sinceritatis tuae providentiae ac vir-

(1) Constant, Epistola Romanorum Pontificum. Praefatio.

tuti hanc injungimus sollicitudinem, non primitus haec ita statuentes, sed praecessores nostros Apostolicos imitati. Immo e veteribus complures audias sic Pontificem Romanum alloqui, non quasi Apostolicum, sed quasi Apostolum ipsum.

CAPUT V.

Idem ex libris liturgicis omnium ecclesiarum efficitur.

I. Accedunt Liturgici omnium (1) coetuum Christianorum Libri, quibus de hoc ipso Religionis Decreto a majoribus acceptam traditionem contineri constat. Nam exceptis Lutheranis, et caeteris Protestantibus, qui sextodecimo saeculo nati antiquos ritus, et caeremonias e suis conventibus exterminarunt, nulla Christiana natio est, quamvis a Romana Ecclesia dis juneta, in cujus Ecclesiasticis libris, ac monumentis non fiat mentio Principatus, et excellentis Potestatis Principis Apostolorum. Ac de Romanae quidem, reliquarumque Latinarum Ecclesiarum hymnis, praefationibus, et precum formulis, quas aliquando nostri collectas appellaverunt, neminem esse aut Protestantium, aut Schismaticorum arbitror, qui esse dubitandum putet. Praeterea in Codice Sacramentorum Sanctae Romanae Ecclesiae, quem doctissimus Blanchinius a Sancto Leone Primo digestum existimat, Divus Petrus appellatur, Princeps Apostolicae dignitatis, et alibi *Apostolatus ordine primus, et Princeps Fidei confiendae*. Eadem fere continent liber Diurnus Romanorum Pontificum; Sacramentarium quod Gelasianum vocant; Ordo vetus Ecclesiae Romanae, quem Melchior Hittorpius, et Jodocens Coccius saeculo octavo perscriptum fuisse arbitrantur; Sacramentarium Gregorianum, ab Hugone Menario editum et illustratum, ut caetera praetermittam, quae a Dominico Georgio, a Martenio, aliisque vulgata

(1) Mamachi, *Origines et Antiquitates Christianae*. Liber IV. pars altera §. VII.

sunt. Non discrepant monumenta, librique rituales Ecclesiae Mediolanensis; vetus Missale Gothicum Gallicanum; Libri rituales Hispaniarum Ecclesiarum, et imprimitis Missale, quod Mozarabum appellatur. Venio ad Orientis Ecclesias. In Euchologio, aliisque Ecclesiasticis Orientalium, imprimitisque Graecorum libris, persaepe et Caput, et Petra, et Claviger, et Princeps Apostolorum nominatur Petrus. Ac non est otium profecto omnia, quae in Archieratico, seu Pontificali libro Graecorum, quae in Doxastico, in Tropario continentur describere. Nam in Liturgia quidem Graeca, quam Alexandrinam S. Basilius appellant, Divus Petrus vocatur Princeps Apostolorum. Catecheses S. Cyrilli, cum Hierosolymis coram multitudine habitae fuerint, librorum Ecclesiasticorum loco haberi possunt. In iis autem: ut *Catech. I. de Poenit. ac Remiss. pecc. num. XIX. pag. 51. edit. Touttei*, Petrus appellatur Princeps Apostolorum, et Ecclesiae summus Praedicator. Petro Syri adscribunt Liturgiam, cuius hic est titulus, ut est apud Renaudotum *tom. II. Liturgiarum collectio pag. 445. Liturgia S. Petri Principis Apostolorum*. Idem patet ex Pontificali Syrorum Nestorianorum libro; ex Armeniorum libris; ex codicibus item Ecclesiasticis eorum, qui Patriarchis Alexandrinis variarum sectarum, rituumque parent. Neque vero credibile est, inductas has gentes hortatu, precibus, artibus Latinorum fuisse, ut Principatus Divi Petri in suis Ecclesiasticis libris mentionem injici paterentur.

II. Sed insignius restat Primatus, quem Divo Petro tribuimus, argumentum. Illud pridem usurparunt Cl. Marchio Massejus, tum in *observationibus litterariis t. V. p. 23. tum in Musei Veronensis dedicatione*, ac Mamachius *t. V. Orig. et Antiq. Eccl. p. 292*. Exstat in Museo Mediceo aerea Christianorum lucerna tertio saeculo elaborata, erutaque olim Romae e ruinis Coelii Montis. Elegantis naviculae formam habet, ac Divum Petrum ad puppim sedentem, et gubernaculum moderantem; Paulum vero stantem ad proram, et praedicantem exhibet. Ecclesiam heic sub navis symbolo referri, non est quod dubitemus.

Igitur cum navis Ecclesiam exhibeat, et Petrus ad puppim gubernacula tenens in aerea lucerna Medicea cernatur, argumento est, existimasse veteres Christianos, Petrum suisse a Jesu Christo gubernatorem, et principem visibilem Ecclesiae constitulum. Mitto de ceteris aut monumentis, aut signis antiquorum Christianorum dicere, quae cum Petrum semper Salvatori propiorem exhibeant, ita fuisse maiores nostros institutos, demonstrant, ut ei tributum a Christo fuisse Ecclesiae principatum contenderent.

III. Eadem veritas evincitur etiam ex Inscriptionibus. Exstat apud Boldellium, *Osservazioni sopra i Cemeterii dei santi Martiri, ed antichi cristiani di Roma.* pag. 558. haec Inscriptio.

**RVTA OMNIBUS SVBDITA ET ATFABILIS BIBET IN NOMINE PETRI
IN PACE (1)**

Et illud notatu dignissimum est quod in Ennodii Ticinensis epitaphio legimus (obiit autem Ennodius anno. DXXI.)

**SCISMATA CONIVNXIT DVNDUM DISCORDIA LEGI
AD QVE FIDEM PETRI REDDEDIT ECCLESII**

Heic Fides Petri, pro Catholica Fide usurpatum. Quid quod qui in pace Ecclesiae obierant, in pace Romae defuncti interdum dicebantur? Testem habemus lapidem hunc Fabrettianum (p. 757.)

*** EXSVPERANTIA D. XV KAL. SEPT.
HIC DEPOSITA EST IN PACE ROME QUAE
VIXIT P. M. MENSES III CONS. FAVSTI IVN DV
ID IANVARIAS**

(1) Zaccaria, *De usu Inscriptionum in rebus Theologicis. Caput VIII.*

De Primatu Divi Petri Apostolorum Principis consule Coesseteau, de *Monarchia Ecclesiae Catholicae*; Panvinium, de *Primatu Petri*; Bellarmium, de *Romano Pontifice*; Beccanum, de *Primatu Petri*; Duvalium, de *suprema Summi Pontificis auctoritate*; de Bellis, de *absoluta Divi Petri monarchia*; Ekium, de *Primatu Petri*; Capellum, de *summo Pontificatu B. Petri*; Natalem Alexandrum, *Historia Ecclesiastica*, saeculum primum *dissertatio IV.* de *Sancti Petri, et Romanorum Pontificum Primatu*; Tournely, *Praelectio-nes Theologicae t. V. quaestio quinta de Capite Ecclesiae*; Sardagna, *Theologia Dogmatico-Polemica tomus III. articulus tertius controversia II.*; Zaccaria, de *Primatu Divi Petri*; Mamachium, *Origines et Antiquitates Christianae*, *tomus V.*; Veith, de *Primatu et infallibilitate Romani Pontificis*; Ballerini, *De vi ac ratione Primatus R. Pontificum*; Bolgeni, *L'Episcopato*, Gotti, *La vera Chiesa di Cristo t. II. p. 5.*; Roskovany, de *Primatu Romani Pontificis*; Kempeneers, de *Romanico Pontifice*; Gualco, de *Romanico Pontifice*.

CAPUT VI.

De Divi Petri Apostolorum Principis Romam adventu, nec non de eius romano episcopatu ac martyrio.

I. Notissima sunt Leonis Magni verba, ob Divi Petri Apostolorum Principis Romanum adventum, et conditum ab eo, gestumque Romanum Episcopatum: Id quidem non sine divino consilio evenisse sapientissimus ille Ecclesiae Doctor affirmat, ut Romam Petrus se conferret: *Ad arcem, inquit, Romani destinatur imperii..... quo diuinis ordinationibus illum anteibat honor potestatis, et gloria passionis, Serm. I. de SS. Apostolis Petro, et Paulo: Praeterea summam Urbis et Ecclesiae nostrae gloriam inde derivat, quod per sacram B. Petri sedem caput orbis effecta, latius praesideret Religione divina, quam dominatione terrena. Ad imminuendam igitur Romanae Ecclesiae dignitatem, atque ad denegandum, Divi Petri potestatem*